

EĞİTİMCİLERİN LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ALMALARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

İbrahim GÜL*, Esra DİKBAŞ**

Makale Geliş Tarihi: 06.07.2022

Makale Kabul Tarihi: 28.04.2023

Özet

Öğretmen yetiştirme süreci ve öğretmen kariyer basamakları yıllar içinde çok fazla değişikliğe uğramıştır. 12 Mayıs 2022 tarihinde yürürlüğe giren "Aday Öğretmenlik ve Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yönetmeliği" ile son şeklini almıştır. Öğretmenlik kariyer basamakları uygulanmasına yönelik eğitim kurumlarında farklı bakış açıları bulunmaktadır. Lisansüstü eğitimin gerekliliği, eğitim sürecinde yaşanan sorunlar ve lisansüstü eğitim alanların kariyer basamakları uygulaması sınavından muaf tutulması bunlardan birkaçıdır. Bu çalışmanın amacı, öğretmen ve okul yöneticilerinin lisansüstü eğitim almaya ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında görev yapan öğretmen ve okul yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Araştırma verileri 4 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada; lisansüstü eğitimin öğretmenlerin özgüvenlerinin gelişiminde, mesleki yeterliliklerinin artmasında, eğitim ortamlarının düzenlenmesinde, okulda eğitim faaliyetlerinin planlamasında ve okul kültürünün ve olumlu okul ikliminin oluşmasında etkili olacağı bildirilmiştir. Öğretmenlik kariyer basamakları sınavından lisansüstü eğitim gören öğretmenlerin muaf tutulması ise verilen emeğin karşılığı olarak değerlendirilmiştir. Eğitimcilerin lisansüstü eğitim almaları için gerekli teşviklerin yapılması önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü eğitim, öğretmenlik meslek kanunu, uzman öğretmen, başöğretmen.

TEACHERS' AND ADMINISTRATORS' VIEWS ON POSTGRADUATE EDUCATION FOR EDUCATORS

Abstract

The teacher training process and teacher career steps have undergone many changes over the years. On May 12, 2022, it took its final form with the "Regulation on Candidate Teaching and Teaching Career Steps". There are different perspectives on the implementation of teaching career steps in educational institutions. The

* Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, igul@omu.edu.tr , ORCID: 0000-0002-0501-8221

** Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, esra_55_dk@hotmail.com , ORCID: 0000-0003-1357-3249

necessity of postgraduate education, the problems experienced during the education process and the exemption of postgraduates from the career ladder application exam are some of them. The aim of this study is to determine the views of teachers and school administrators on postgraduate education. Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study group of this research consists of teachers and school administrators working in the 2021-2022 academic year. The study group of the research was determined by purposive sampling method. Research data were collected with a semi-structured interview form consisting of 4 questions. Descriptive and content analysis techniques were used to analyze the research data. In the study, it was reported that postgraduate education would be effective in the development of teachers' self-confidence, increasing their professional competencies, organizing educational environments, planning educational activities at school, and creating school culture and positive school climate. The exemption of postgraduate teachers from the teaching career ladder exam was considered as a reward for their efforts. It was suggested that necessary incentives should be provided for educators to receive postgraduate education.

Keywords: Postgraduate education, teaching profession law, specialist teacher, head teacher.

1. GİRİŞ

Kurtuluş Savaşı'nın zafere ulaşması ile birlikte Mustafa Kemal Atatürk, Türk toplumunun uygarlık seviyesinin üzerine çıkabilmesi amacıyla diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da önemli inkılaplar yapmıştır. Eğitim sistemini milli hale getirerek yeni nesile Türk toplumunun milli ve kültürel değerlerinin aktarılmasına önayak olmuştur. Öncelikle çağın gerektirdiği çağdaş insanların yetiştirilmesine yardım edecek öğretmenlerin yetiştirilmesi için gayret göstermiştir (Akyüz, 2001). Ancak öğretmen eğitiminde çağın gereklerine göre güncellenme yapılması gerekir. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında ortaokul ve lise mezunu kişiler öğretmen olarak atanırken, yetmişli yıllardan itibaren öğretmenlere yükseköğretim görme koşulu getirilmiştir. İlerleyen zamanda lisans mezunu öğretmenler atanmaya başlanmış ve günümüzde ise öğretmenlerin lisansüstü eğitim görmeleri gündeme gelmiştir. Başka bir anlatımla, öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri düşünülerek öğretmenlik mesleği kariyer basamaklarına ayrılmıştır. Bu bağlamda, öğretmen ve yöneticilerin lisansüstü eğitim almalarına nasıl baktıkları da merak konusudur. Bu çalışma ile bu soruya bir dereceye kadar cevap bulunmaya çalışılmıştır.

1.1. Öğretmenlerin Yetiştirilmesi

Cumhuriyet öncesi dönemden, 7'si kız 13'ü erkek olmak üzere toplam 20 tane olan ilköğretime öğretmen yetiştiren kurum devralınmıştır. Bu kurumların sayısı Cumhuriyetin ilk 50 yılında artarak devam etmiş ve bu kurumlar ilkokulların temel öğretmen kaynağını oluşturmuşlardır (Koçer, 1983). Kurulan yeni Türk devletinin gerçekleştirdiği eğitim ve kültür devrimlerini halka aktaracak öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla 1940 tarihine kadar öğretmen okulları, eğitim kursları ve köy öğretmen okulları açılmıştır. Eğitim Kursları ve Köy Öğretmen Okulları deneyimlerinden yararlanılarak köylerin öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla köy enstitüleri açılmıştır (Arslan, 2018). Köylerde çalışacak öğretmenlerin yetiştirilmesini hedef edinen köy enstitülerinin yanı sıra ortaöğretim düzeyinde öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla 1926 yılında Ankara, İzmir ve İstanbul gibi illerde Muallim Mektepleri açılmıştır (Akdemir, 2013). Köy Enstitüleri siyasi eleştiriler ve dönemin şartları sebebiyle 1954 yılında tamamen kapatılmışlardır (Tükdoğan, 1997). Bu tarihten itibaren ilkokul öğretmeni yetiştirmek amacıyla ilköğretim okulları adıyla tek çatı altında

toplanan öğretmen yetiştiren kurumlar çalışmalarını sürdürmüş ve öğretmen niteliklerinde bir standartlaştırmaya gidilmiştir (Akyüz, 2001).

Öğretmen yetiştirme uygulamalarında yapılan değişikliklerle birlikte, çağın gereklerini karşılayacak nitelik ve nicelikte öğretmen yetiştirilememiş, cumhuriyetin ilk yıllarında köylerde ilkokul düzeyinde öğretmen ihtiyacı giderek artmış daha sonraki yıllarda ortaokul ve liselerde de öğretmen eksikliği hissedilmeye başlamıştır. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla kısa süreli öğretmen yetiştirme uygulamaları denenmiştir. Bu uygulamaların içerisinde yedek subay öğretmenler, mektupla öğretmen yetiştirme, hızlandırılmış programla öğretmen yetiştirme bunlardan birkaçıdır (Yalçınkaya ve Aktepe, 2016). 1975 ve 1980 yılları arasında yaşanan siyasi karışıklıklarla beraber eğitimin kesintiye uğraması ile birlikte gerekli eğitimlerini tamamlayamayan adaylar birkaç aylık hızlandırılmış eğitim sonucunda öğretmen olarak görevlendirilmişlerdir (Özoğlu, 2010). 1974 ve 1975 yıllarında yaz aylarında birkaç hafta süren kısa süreli derslerle mektupla öğretmen yetiştirme uygulamalarına yer verilmiştir (Akyüz, 2001; Öztürk, 1996). Öğretmen ihtiyacını karşılamak için 1960 ve 1963 yıllarında çıkarılan bir yasayla, lise mezunu kişiler kurslara tabi tutularak askerlik görevlerini köylerde yedek subay öğretmen olarak tamamlamışlardır. Bu öğretmenler daha sonra istemeleri halinde sürekli öğretmenlik kadrosuna geçme imkânı bulmuşlardır (Özoğlu, 2010).

1982 Anayasasıyla kurulmuş olan Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı eğitim enstitülerinin üniversitelere bağlanmasını kararlaştırmış ve daha sonra bu enstitüler 4 yıllık eğitim fakültelerine dönüştürülerek standart bir öğretmen yetiştirme programı uygulanmaya çalışılmıştır. 1990'lı yıllar itibariyle öğretmen yetiştirme programlarının çağın gerisinde kaldığı düşünülerek, yeniden düzenlenmesi amacıyla 1994 ve 1998 yıllarında YÖK ve Dünya Bankası Grubu (WBG) iş birliği ile “Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi” gerçekleştirilmiştir (Akdemir, 2013). 1996 yılına kadar devam eden öğretmen yetiştirme uygulamalarında yaşanan sorunlar dikkate alınarak 1997 yılında eğitim fakülteleri yeniden yapılandırılmış ve öğretmenlerin niteliklerini artırmaya yönelik çalışmalara devam edilmiştir. İlköğretim kurumları dışında ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirme amacıyla fen-edebiyat fakültesi mezunlarına da öğretmenlik hakkı verilmesi gündeme gelmiştir (Azar, 2011). Bazen kaldırılmakla birlikte 2007 yılında fen edebiyat fakültesi mezunlarına yeniden pedagojik formasyon verilmeye başlanmıştır. Bu kararın sonucunda, fen-edebiyat fakülteleri bir anlamda, öğretmen yetiştirmede eğitim fakültelerine alternatif kaynak hale gelmişlerdir (Bilir, 2011). Son düzenlemelere göre, pedagojik formasyon dersleri, öğrencinin istek ve talebine bağlı olarak lisans eğitimi sürecinde alınabilecektir. “Öğretmenlik Mesleği Tezsiz Yüksek Lisans Programı” müfredat çalışmalarının devam ettiği ve tamamlandıktan sonra hangi üniversitelerin bu tür programları açacağı ileride duyulacaktır (YÖK, 2023).

1739 Sayılı kanunda, öğretmenlik, eğitim ve öğretim ile bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmıştır. Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri sağlamak için mesleğe hazırlık aşamasında genel kültür, özel alan eğitimi ve mesleki bilgiye sahip olması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 1973). Yeni çıkarılan Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda öğretmenlik mesleği, aday

öğretmenlik, uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik olmak üzere üç kariyer basamağına ayrılmıştır (MEB, 2022).

1.2. Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitimi

Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik bazı adımlar atılmıştır. Öğretmenliğin bir kariyer mesleği olarak düzenlenmesi ve öğretmenlerin özlük haklarında iyileştirme yapılacağı belirtilmiştir (MEB, 2021). Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda kariyer basamakları ele alınmıştır. Aday öğretmenlik dâhil öğretmenlikte en az on yıl hizmeti bulunan ve mesleki gelişime yönelik 180 saatten az olmamak üzere düzenlenen uzman öğretmenlik eğitim programını tamamlamış ve yapılan yazılı sınavda 70 ve üzeri puan alanlar uzman öğretmen olacaktır. Uzman öğretmenlikte en az on yıl hizmeti bulunan ve mesleki gelişime yönelik 240 saatten az olmamak üzere düzenlenen başöğretmenlik eğitim programını tamamlamış yapılan yazılı sınavda 70 ve üzeri puan alanlar başöğretmen olacaktır.

Alanyazında lisansüstü eğitim, araştırmalar yaparak bilime katkıda bulunan, toplumun gelişen ve değişen ihtiyaçlarını karşılayacak bilim insanı yetiştirmeyi hedefleyen, yüksek lisans ve doktora derecesini kapsayarak bireylerin farklı alanlarda uzmanlaşmasını sağlayan eğitim faaliyeti olarak tanımlanmıştır (Kahraman ve Tok, 2016; Koşar vd., 2020). Lisansüstü eğitim tanımlarında sıkça yer verilen alanında uzmanlaşma ifadesi, ülke kalkınmasında önemli rol oynayan, ülkenin gereksinimlerini karşılayan nitelikli insan gücü anlamına gelmektedir. Bu eğitim, toplumun kalkınmasına ve gelişmesine katkısı bulunmanın yanında bilim ve sanat üreterek toplumsal sorunları doğru algılama, bu sorunlara çözüm önerileri geliştirebilecek üst düzey insan gücüne katkı sağlama işlevleri de bulunmaktadır (Alhas, 2006; Sevinç, 2001).

Lisansüstü eğitim, eğitim-öğretim, araştırma- geliştirme, psiko-sosyal ve sosyo-ekonomik olmak üzere dört boyutta etkili olmaktadır. Bireyin belirli amaçlar doğrultusunda bilgi-beceri kazanması birinci boyutuyla, bireyin akademik becerilerinin geliştirilmesi ikinci boyutuyla, bireyin sosyal çevresine uyumunu sağlayarak kendine güvenini artırması üçüncü boyutuyla ve bireyin hayatının sürdürebilmesi için iş ve meslek kazandırması da dördüncü boyutuyla ilgilidir (Ünal ve İter, 2010). Bütün bu işlevleri yanında, öğretmenlerin lisansüstü eğitim görmeleri aynı zamanda öğrenci niteliklerinin pozitif yönde yükselmesine, öğrencilere bilgiye ulaşma yollarını kazandırmada destek olmaya, öğrencilerin topluma uyum sağlamalarına, onların araştırma ve yaratıcılık becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır (Ataünal, 2003; Çelenk, 1988; Gökalp, 2007).

Lisansüstü eğitimin alan yazında yer alan işlevleri gözetilerek Öğretmenlik Meslek Kanununda, öğretmen kariyer basamakları oluşturulmuştur. Bu doğrultuda uzman öğretmenlik için yapılacak olan sınavdan muaf olabilmek için lisansüstü eğitim alma ve başöğretmenlik sınavından muaf olabilmek için ise doktora derecesinden mezun olma şartı getirilmiştir. Eğitim yöneticilerinin niteliklerini artırmak için bazı milli eğitim şuralarında eğitim yönetici olabilmek için lisansüstü eğitim şartı getirilmiştir. Örneğin, 19. Milli Eğitim Şurasında, yönetici olarak görevlendirilmek için lisansüstü eğitim almış olma şartı, 20. Milli Eğitim Şurasında öğretmenlerin kariyerlerine yönelik tavsiye kararları yer almaktadır. Bu şura öğretmenlik meslek kanununa dayalı olarak çıkarılan “Öğretmenlik Kariyer Basamakları”nın

hayata geçmesiyle beraber bakanlığa bağlı eğitim çalışanları arasında lisansüstü eğitimin nasıl uygulanacağı konusunda tartışmalar yapılmaktadır (MEB, 2022).

Bu araştırmanın amacı, öğretmen ve yöneticilerin lisansüstü eğitim almaları, bunun eğitim ortamlarına yansımaları ve kariyer uygulamasında sınavdan muaf tutulmaları konusunda onların önerilerini almaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen ve yöneticilerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen ve yöneticilerin aldıkları lisansüstü eğitimin eğitim ortamlarına yansımalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Lisansüstü eğitim almış öğretmen ve yöneticilerin öğretmen kariyer basamakları yazılı sınavından muaf tutulmalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmen ve yöneticilerin lisansüstü eğitim alma konusunda önerileri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, veri toplama araçları, çalışma grubu ve verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıdır. Durum çalışması bir ürün olarak düşünülürse daha sonra yorumlamalar yapabilmek için zengin bir materyal arşivi işlevi görür. Ele alınan sınırlı bir olgu hakkında bilgi veren bu yöntem eğitim araştırmalarında çoğunlukla tercih edilmektedir (Cohen vd., 2000). Olgubilim birkaç kişinin bir kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar. Bir fenomeni deneyimleyen katılımcıların ‘neyi’, ‘nasıl’ deneyimledikleri betimlenir (Fraenkel vd., 2012). Eğitimcilerin lisansüstü eğitim almalarına ilişkin durumun ortaya konmasında böyle bir araştırma modeli uygun görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, görüşme tekniği kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Hazırlanan taslak görüşme formu, bu alanda uzman iki öğretim üyesinin görüşüne sunulmuş, uzman görüşleri şekli verilmiştir. Sorular okul yöneticilerinden 3 ve öğretmenlerden 3 kişi olmak üzere okutulmuş ve anlaşılmayan bir ifade olmadığının beyan edilmesi üzerine ölçme aracına son şekli verilmiştir. Görüşme, önceden hazırlanan dört sorunun katılımcılara sorulması ve katılımcıların bu sorulara verdikleri yanıtlardan oluşmaktadır. Görüşme çevrimiçi form yoluyla ve basılı dokümanın katılımcılarla paylaşılmasıyla yapılmış ve yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Görüşmeden önce katılımcılara araştırmanın amacı anlatılmış ve bilgilerin üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı bilgisi verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilere aşağıdaki sorular yöneltilmiştir: 1) Öğretmen ve yöneticilerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri nelerdir? 2) Öğretmen ve yöneticilerin alacakları lisansüstü eğitimin eğitim ortamlarına yansımalarına ilişkin görüşleri nelerdir? 3) Öğretmen ve yöneticilerin lisansüstü

eğitim alacak retmenlerin retmenlik kariyer basamakları yazılı sınavından muaf tutulmalarına ilişkin görüşleri nelerdir? 4) retmen ve yöneticilerin retmenlerin lisansüstü eğitim almaları konusunda nerileri nelerdir?

Nitel araştırmalarda, geçerlik güvenilirlikten ziyade inandırıcılık ne çıkmaktadır (Merriam, 2013). İnanđırıcılıđın ltleri ise inanırlık, güvenirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabirliktir (Creswell, 2003). İnanırlılığın bir göstergesi katılımcı teyididir. Bu çalışmada görüşme sonunda katılımcı teyidi ile bilgilerin doğruluğu kontrol edilmiştir (Yıldırım ve şimşek, 2013). Ayrıca uzman görüşü alınmış ve analiz sürecinde görüşmecilere sorulan sorular açık bir şekilde yazılmış ve bazı katılımcıların görüşleri değiştirilmeden olduğu gibi aktarılmıştır.

2.3. Çalışma Grubu

Nitel bir çalışma olan bu araştırmanın çalışma grubunu 2021–2022 eğitim üretim yılında MEB’e bağlı Samsun ilindeki okullarda görev yapan 7 retmen, 7 okul yöneticisi oluştırmaktadır. Bu çalışmada amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Nachimas ve Nachimas (1996) bu örnekleme tekniğinde araştırmacının örnek birimlerini öznel olarak kendisinin seetiğini ve bu tekniğin sosyal bilimlerde çoğunlukla kullanıldığını belirtmektedirler (Akt. Yıldız, 2017).

Bu çalışmaya katılan retmenlerden 3’ ve okul yöneticilerinin hepsi lisansüstü eğitim almış kişilerden seçilmişlerdir. Böylece lisansüstü eğitim almış ve almamış eğitimcilerin konu hakkında görüşlerinin bir karşılaştırılması yapılmıştır. Lisansüstü eğitim almış yöneticilerin birlikte çalıştıkları üretmenleri de lisansüstü eğitim almaya teşvik edici bir etkisinin olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Çalışma grubundaki retmen ve okul yöneticilerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunu oluştıran retmen ve okul yöneticilerine ilişkin bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi
Y1	Kadın	Lisansüstü
Y2	Kadın	Lisansüstü
Y3	Erkek	Lisansüstü
Y4	Kadın	Lisansüstü
Y5	Erkek	Lisansüstü
Y6	Erkek	Lisansüstü
Y7	Erkek	Lisansüstü
1	Erkek	Lisansüstü
2	Kadın	Lisans
3	Kadın	Lisans
4	Erkek	Lisans
5	Kadın	Lisans
6	Kadın	Lisans
7	Erkek	Lisans

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan 14 öğretmen ve yönetimin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında, bunların 7’si kadın, 7’si erkektir. Katılımcıların mesleklerine bakıldığında 7’si okul yöneticisi ve 7’si öğretmendirler. Araştırmaya katılan kişilerin eğitim düzeylerine bakıldığında 8’inin lisansüstü eğitim mezunu ve 6’sının ise lisans mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Yapılan araştırmada elde edilen verilerin analiz edilmesinde betimsel ve içerik analiz teknikleri kullanılmıştır. Birbiri ile ilişkisi olduğu tespit edilen veriler (kodlar) belirli kavramlar (kategoriler) ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanır. İçerik analizinde katılımcıların görüşlerinin muhtevası sistematik bir şekilde ayrıştırılır (Bengtsson, 2016; Merriam ve Grenier, 2019).

Bu açıklamalara göre, katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen veriler ana temalara ayrılmış ve alt kategoriler oluşturulmuştur. Her bir kategori ile ilgili öğretmen ve okul yöneticisinin görüşleri doğrudan aktarımlar yoluyla paylaşılmış ve yorumlanmıştır. Öğretmenler için “Ö”, okul yöneticileri için “Y” kısaltmaları kullanılarak araştırma verilerinden bir takım bulgulara ulaşılmaya çalışılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmen ve okul yöneticilerinin lisansüstü eğitim almalarına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Bu görüşler önce tablolarda özetlenmiştir. Daha sonra tablolarda özetlenen görüşlere ilişkin olarak her tablonun altında açıklamalar yapılmış ve bunlarla ilgili yorumlar yapılmıştır.

3.1. Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Lisansüstü Eğitime İlişkin Bulgular

Öğretmen ve okul yöneticilerinin “Lisansüstü eğitime ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen ve okul yöneticilerinin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri

Görüşler	Katılımcı	n
Lisansüstü eğitim yapılmalı	Y1, Y3, Y7, Ö1, Ö3, Ö6	6
Kendini geliştirmeyi sağlar	Y2, Y3, Y5, Ö5, Ö7	5
Kendi mesleğinde uzmanlaşmayı sağlar	Y4, Ö6	2
Olaylara geniş açıdan bakmaya yardım eder	Y6, Ö6	2
Veriler bakanlıkça değerlendirilmelidir	Y7	1
Mesleki gelişim açısından faydalı değil	Ö2	1
Bilgim yok	Ö4	1
Eğitimin kalitesi açısından faydalıdır	Ö5	1

Okul yöneticileri ve öğretmenler çoğunlukla lisansüstü eğitim yapılmasından yana görüş belirtmişlerdir. Lisansüstü eğitimin kendi gelişimlerini ve meslekte uzmanlaşmayı sağladığını, olaylara bakış açısının daha geniş olmasına ve olayları analiz etme ve yorumlamaya yardımcı olduğunu bildirmişlerdir. Bir yönetici bunun Bakanlık tarafından değerlendirilmesini isterken, bir öğretmen de mesleki gelişime bir faydası olmayacağını dile getirmiş ve bir diğeri ise bu konuda bilgisi olmadığını ifade etmiştir.

Bazı okul yöneticileri ve öğretmenlerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri olduğu gibi aşağıya çıkarılmıştır:

Y1: *“Tüm öğretmenlerin özellikle okul idarecilerinin yüksek lisans yapması şartı koyulmalı.”*

Y2: *“Okul idarecilerin öncelikle ve tüm öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi için çok önemli.”*

Y3: *“Sahip olduğunuz bilgilerin güncellenmesi ve yenilenmesi açısından lisansüstü eğitimin gerekli olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlerin istedikleri alanda yüksek lisans yapma, kendilerini sürekli geliştirmek açısından önemli diye düşünmekteyim.”*

Y4: *“Lisansüstü eğitim, kişinin konuya, alana ilişkin farklı bakış açıları kazanmasını, geniş ve derin bilginin edinilmesini sağlıyor. Lisansüstü eğitim sayesinde kendi alanım olan eğitime yönelik eylemlerime, aldığım kararları daha eleştirel gözle bakabiliyorum. Kendi mesleğimde uzmanlaşma kesinlikle lisansüstü eğitim sayesinde oluyor.”*

Y7: *“Her öğretmen alanıyla alakalı lisansüstü eğitime özendirilmeli, lisansüstü eğitimlerin değerlendirme kısmını bakanlık program biriminin mutlaka okuması.”*

Ö2: *“Lisansüstü eğitimin öğretmenlerin kendilerini geliştirebilecekleri bir eğitim olduğunu düşünmüyorum. Çünkü alanda yapılan çalışmalar pratikte kullanışlı olmuyor.”*

Ö4: *“Tezsiz olarak yapılan lisansüstü eğitimlerin amacına ulaştığıyla ilgili net bir bilgin yok. Gözlemim çok faydalı olmayacağı yönündedir.”*

Ö5: *“Lisansüstü eğitimin özellikle meslektaşlarım açısından kendini geliştirmek adına önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü öğretmenlik mesleği zaman geçtikçe kendini tekrar etmeye başlıyor. Gerek zamana uyum gerekse eğitimin kalitesi açısından faydaları olabileceği kanaatindeyim.”*

Ö7: *“Kişinin kendini geliştirebilmesi için yüksek lisansın önemli bir dayanak noktası olduğunu düşünüyorum.”*

3.2. Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Lisansüstü Eğitimin Eğitim Ortamlarına Yansımalarına İlişkin Bulgular

Öğretmen ve okul yöneticilerinin “Lisansüstü eğitimin eğitim ortamlarına yansımaları nelerdir?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar Tablo 3’ te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen ve okul yöneticilerinin aldıkları lisansüstü eğitimin eğitim ortamlarına yansımalarına ilişkin görüşleri

Görüşler	Katılımcı	n
Kişisel gelişime yardımcı ve farklı bakışı açısı kazandırdı	Y5, Y7, Ö5, Ö7	4
Eğitim ortamlarının düzenlenmesine olumlu katkı sağladı	Y3, Ö5, Ö7	3
Bilgi, yöntem ve tekniklerin uygulanmasına katkı sağladı	Y3, Y4, Ö6	3
Zaman ve sınıf yönetimini olumlu anlamda etkiledi	Ö5, Ö6	2
Eğitimle ilgili ise o zaman alana bir katkı sağlar	Y5, Ö2	2
Okul kültürü oluşturmaya, eğitim sorunlarını daha net görmeye katkı sağladı	Y1, Y4	2
Bilimin ön plana çıkmasını sağlıyor	Ö1, Y6	2
Böyle bir eğitimi almak faydalı	Ö2, Ö4	2
Dersler hakkında analiz yapmayı sağlıyor	Ö3	1

Öğretmenler ve yöneticiler genel olarak lisansüstü eğitimin eğitim ortamlarına olumlu bazı katkılar sağlayacağı görüşündedirler. Katılımcılar, lisansüstü eğitimin çoğunlukla kişisel gelişime ve olaylara farklı bakış açısı kazandırması bakımından yararlı görürlerken eğitim ortamlarının düzenlenmesine, bilgi, yöntem ve tekniklerinin uygulanmasına, zamanın etkili yönetimine, eğitim sorunlarını daha net görmeye yardım ederken dersler hakkında analiz yapmaya önemli katkılar sağlayacağını belirtmektedirler. Bazı öğretmenler alınacak lisansüstü eğitimin okul kültürünün gelişimine katkı sağlayacağını, böyle bir eğitim almanın faydalı olacağını belirtirken bir öğretmen alınan lisansüstü eğitimin alanla ilgili olması halinde yararlı olacağını, bir okul yöneticisi ise kişisel gelişim için alınan lisansüstü eğitimin yararlı olacağını aksi halde tazminat veya ücret artışı için alınması halinde bunun bir önemi olmayacağını belirtmişlerdir.

Bazı okul yöneticileri ve öğretmenlerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri olduğu gibi aşağıya çıkarılmıştır:

Y1: “İdareci olarak öğretmenlerle iletişimin önemini daha iyi anladım. Etik ilkeler bazında olsun okul kültürü oluşturma adına olsun okulumuzdaki eksikleri gördüm. Planlama ile ilgili titiz davranmanın önemi. Eğitimdeki sorunları daha net görebilmemi sağladı.”

Y5: “Lisansüstü eğitimin iki türlü yansımından birincisi kişisel gelişimleri ve mesleğini daha bilinçli düzeyde icra etmek için bilimsel araştırmalar dünyasında etkili olmak isteyenler ki bunlar mesleki anlamda önemli ve değerli farklar yaratabiliyor. İkincisi ise mesleki anlamda bazı artıları olduğu gerekçesiyle (tazminat, ücret farkı, artı puan, kıdem vs) yüksek lisans yapanlar. Bunların eğitim ortamlarına katkısı olduğunu düşünmüyorum, çünkü lisansüstü eğitim süreci bittikten sonra gelişimlerini devam ettirmiyorlar.

Y6: “Birçok öğretmen lisans eğitimlerinden sonra projelerde yer almaktan uzak durmakta veya süreçte bu durumlardan şartları gereği bilimsel işlem basamaklarından uzak kalmaktadır. Bu anlamda bilimselliği önemseyerek öğrencilerle ya da kendi çalışmalarında bilimin önemini ön plana çıkarabilirler.”

Ö2: “Yapılan çalışmalar eğer konu olarak eğitim alanına uygulanabilecek bir çalışma ise faydalı olabilir ancak seçilen konu eğitim-öğretime yansiyabilecek bir konu değilse maalesef etkili olmuyor.”

Ö3: “Öğretmenler odasındaki sohbetler lisansüstü eğitimi üzerine evriliyor. Dersler hakkında analizler yapılıyor.”

Ö5: “Somut olarak gözlem yapabileceğim bir örnek olmasa da lisansüstü eğitimin zaman yönetimi ve uyumu, kişisel gelişim, sınıf uyum ve yönetimi, branş yetkinliği gibi noktalarda farklar yaratacağı düşüncesindeyim.”

3.3. Lisansüstü Eğitim Alan Öğretmenlerin Kariyer Basamakları Yazılı Sınavında Muaf Tutulmasına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmen ve okul yöneticilerinin “Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin kariyer basamakları yazılı sınavlarından muaf tutulması konusunda görüşleriniz nelerdir?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar Tablo 4’ te verilmiştir.

Tablo 4. Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin kariyer basamakları yazılı sınavından muaf tutulmasına ilişkin öğretmen ve okul yöneticisi görüşleri

Görüşler	Katılımcı	n
Emeğin karşılığıdır	Y1, Y2, Y3, Y4, Y6, Y7, Ö7	7
Yerinde bir karar ama belirli yıl çalışmış olanları da kapsamalı	Ö1, Ö4, Ö5	3
Doğru bir karar ama alanında uzmanlaşmak gerekir	Ö6	1
Muaf tutulmasını doğru bulmuyorum	Ö2	1
Sınav yapılmasını yanlış buluyorum	Ö3	1
Tezli ve tezsiz ayrımına gidilmelidir	Y5	1

Okul yöneticileri genel olarak lisansüstü eğitim alanların kariyer uygulamasında sınavdan muaf tutulmalarını olumlu bularak emeğin bir karşılığı olarak görmektedirler. Öğretmenler de lisansüstü eğitim alanların sınav muafiyetini yerinde bulmaktadırlar. Bununla birlikte, bir öğretmen doğru bulmakla birlikte alanında uzman olmak koşuluyla diye görüş belirtirken, sınav yapılmasını yanlış bulan ve lisansüstü eğitim alan kişilerin sınav muafiyetini doğru bulmayan öğretmenler de bulunmaktadır. Bir yönetici tezli ve tezsiz ayrımına dikkat çekmiştir. Bazı okul yöneticileri ve öğretmenlerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri olduğu gibi aşağıya çıkarılmıştır:

Y5: “Olumlu buluyorum. Bana göre lisansüstü eğitim kariyer basamakları sınavından daha değerlidir. Ancak burada yüksek lisans özelinde bakarsak tezli ve tezsiz ayrımına gidilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Y7: “Emeğin karşılığıdır”

Ö2: “Öğretmenlerin muaf tutulmasının doğru olduğunu düşünmüyorum. Hatta öğretmenlere sınav yapılmasının hiç doğru olduğunu düşünmüyorum.”

Ö4: “Bence yerinde bir karar. Ancak sadece lisansüstü eğitim alanların sınavdan muaf tutulması mesleki kariyerinde uzun yıllarını geçirmiş öğretmenler için haksızlık olduğunu düşünüyorum. Yıl olarak çalışma süresi de değerlendirilmelidir.”

Ö6: “Lisansüstü eğitim alan öğretmenin kariyer basamakları uygulama sınavından muaf tutulması elbette güzel ve doğru bir yaklaşımdır. Çünkü bu eğitim Milli Eğitimin verdiği eğitim ve sınavların da çok daha üstünde bir eğitim. Bu eğitimi alan zaten alanında uzmanlaşmış demektir. Yalnız bu durumun kendi alanında bir lisansüstü eğitim aldıysa geçerli olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü öğretmenlik alanında uzmanlık gerektirmektedir.”

3.3. Öğretmen ve Okul yöneticilerinin Lisansüstü Eğitimcilerin Lisansüstü Eğitim Almalarına İlişkin Bulgular

Öğretmen ve okul yöneticilerinin “Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almalarına ilişkin önerileriniz nelerdir?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar Tablo 5’ te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen ve okul yöneticilerinin lisansüstü eğitim almalarına ilişkin önerileri

Görüşler	Katılımcı	n
Kendine yatırım yapmak için okunmalı	Y3, Y4, Ö1, Ö3, Ö6	5
Gerekli teşvikler yapılmalı	Y2, Y5, Y7, Ö5	4
Pratikte fayda sağlayacak alanlar seçilmelidir	Y1, Ö2	2
Bilgilerin tazelenmesi için eğitim alınmalı	Y5, Ö4	2
Daha çok kontenjan açılmalı	Ö7	1
Mesleğine yönelik özgüvenini artırır	Y6	1

Katılımcılar genel olarak çoğunlukla lisansüstü eğitimi yatırım olarak görmektedirler. Ancak böyle bir eğitimin yaygınlaştırılması için teşvikler yapılmasını önermişlerdir. Lisansüstü eğitimde pratikte fayda sağlayacak alanların seçilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Bilgiler yenilenmesi için eğitim alınması gerektiğini ve bu iş için daha fazla kontenjan ayrılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bir öğretmen böyle bir eğitimin mesleğe yönelik özgüveni artıracığını bildirmiştir. Bazı okul yöneticileri ve öğretmenlerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri olduğu gibi aşağıya çıkarılmıştır:

Y1: “Okula yönetime bakışları değişecek bence işbirliğinin önemini anlayacaklar ve etik ilkeler konusunda bilgilenmeleri gerekiyor bunu öğrenecekler. Hatta yönetmeliği okumayan bilmeyen çok öğretmen için yüksek lisans derslerinde bu konuları görerek işleriyle ilgili tüm alanlara hakim olabilecekler ve eleştirel bakabilecekler.”

Y3: “Eğitime harcanan emek ve para boşa gitmez. En güzel yatırım insana olan yatırımdır. Ben 2012 yılında müdür yardımcısı olarak atandıktan sonra 2013 yılında ALES'e girerek eğitim yönetimi teftiş ve planlama alanında tezsiz yüksek lisans yaptım. Eğer bir

okulda yönetici isem bu alanda kendimi geliştirmek istedim. Yöneticilik alanında sahip olmam gereken yaklaşımlar, yöntem ve teknikler öğrendim. Geleceğe yön verecek olan öğretmenler olarak amacımız uzmanlık basamağına ulaşmak değil kendimizi mesleğimize göre geliştirmek olmalı.”

Y4: “Nasıl doktorlarda uzmanlık varsa, ya da diğer mesleklerde, öğretmenlerin de uzmanlaşması ve kendini geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum. Öğretmenlik bir süre sonra tükenmişliğin en çok yaşandığı mesleklerden bir tanesi ve yıllar sonra öğretmen bu tükenmişliğin içinde kayboluyor. Eğitim gibi en önemli alanda kesinlikle her öğretmenin kendini gerçekleştirebilmesi için lisansüstü eğitim alması gerektiğini düşünüyorum.”

Y5: “Her öğretmenin branş alanında lisansüstü eğitim süreçlerinden yüksek lisans basamağından geçmesi gerektiğini düşünenlerdenim. Ancak bunun için yasal mevzuatın belirsiz cümlelerle değil bu durumu destekleyecek net ifadelerle öğretmenlerin yanında olması gerekir.”

Ö2: “Öğretmenler ilgi alanlarına göre öğrencilere pratikte faydalı olacak konularda yüksek lisans yaparlarsa etkili olabilir.”

Ö3: “Bu seneden sonra uzman öğretmenlik sınavından muaf olduğumuz için yığılma olacaktır. Bunların dışında yeni bir nüans, yeni bir eğitim ortamı öğretmeni tazeliyor bence. Kesinlikle her öğretmen kendine yatırım yapmak için lisansüstü eğitimini yapmalı. Muaf olunacak olması ise pek adilane değil.”

Ö5: “Lisansüstü eğitim gerek zaman gerekse maliyet gerektiren bir süreç. Bu süreçten tüm meslektaşlarımızın yararlanması adına gerekli teşviklerin yapılması gerektiği görüşündeyim.”

Ö7: “Lisansüstü eğitim için daha çok kontenjan açılıp öğretmenler için bu kontenjanlara girişin daha kolay olması sağlanmalıdır.”

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmen ve okul yöneticileri genel olarak lisansüstü eğitimin önemine dikkat çekmektedirler. Öğretmen ve yöneticiler lisansüstü eğitim yapılması gereğini belirtirken bu eğitimin kendilerini geliştireceğine ve meslekte uzmanlaşmayı sağladığına, olaylara daha geniş bir açıdan bakmalarına ve olayları yorumlamalarına yardım edeceğine inanmaktadırlar. Aksi görüşle mesleki gelişime bir yararı olmayacağını belirten ve verilerin Bakanlıkça değerlendirilmesini isteyen bir yönetici bulunmaktadır. Bauer ve Fisher'in (2007) araştırmalarında, lisansüstü eğitime alan öğretmenler, eğitim araştırmalarının mesleki yaşamlarına sınıf içi uygulamalar, bireysel ve mesleki gelişim açısından büyük katkı sağladığını savunmaktadırlar. Berkant ve Baysal (2017) lisansüstü eğitim alanların öğrenmeyi öğrenme ve bakış açılarını geliştirdiğini belirtmektedirler. Bu araştırmaya katılan öğretmenler lisansüstü eğitim alırken deneyim kazandıklarını, yaşamlarındaki boşlukları kapatma gibi hisler yaşadıklarını, farklılıklara karşı hoşgörülü olma, bilimsel etik sahibi olma ve düşünme becerilerini geliştirdiklerini dile getirmişlerdir. Akdeniz'in (2021) araştırmasında, öğretmenler lisansüstü eğitim yapmaktaki

amaçlarını, akademik kariyer yapmak ve mesleki bilgilerini yenilenmek olarak ifade etmişlerdir.

Okul yöneticileri ve öğretmenler lisansüstü eğitim almanın eğitim ortamlarına olumlu bir yansıması olacağını belirtirken bunları bilgi, yöntem ve teknikleri uygulamaya, eğitim ortamını düzenleme, kişisel gelişime ve olaylara farklı bakmaya yardım ettiğini belirtmişlerdir. Lisansüstü eğitim bilim, teknoloji, Ar-Ge çalışmalarına önemli katkı sağlamaktadır (Türker, 2001). Bunun yanında lisansüstü eğitimin okul kültürünün gelişimine, eğitim sorunlarını görmeye, bilimin ön plana çıkmasına, dersleri analiz etmeye katkı sağlayacaktır. Öğretmenler böyle bir eğitimi almanın faydalı olacağını dile getirirken ancak eğitim alanında yapılacak bir lisansüstü eğitimin alana katkı sağlayacağını bildirmektedirler. Sosyal ve beşeri bilimler alanlarında lisansüstü programların asıl amacı nitelikli bilimsel çalışmalar yapmaktır (Tonbul, 2017). Etkili bir öğretmen olmanın koşullarından birisi öğretmenin bilgisi, coşkusu ve özgüvenidir. Bir diğer etken ise öğrencilere eleştirel düşünme becerisi kazandırması ve zamanı etkin kullanma becerisi kazandırmasıdır. Bunlar öğretmenlere lisansüstü bir eğitimle kazandırılabilir (Gurney, 2007). Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almaları onların kişisel, mesleki gelişimlerine, aynı zamanda akademik kariyer ve araştırma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Lisansüstü eğitim alanların kariyer sınavlarından muaf tutulmalarına ilişkin olarak çoğunlukla yöneticiler olumlu karşılamakta ve böyle bir eğitim alanların emeğinin karşılığını alması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler de yerinde bir karar olacağını, öğretmenlerin alanında uzmanlaşmaları gerektiğini dile getirmişlerdir. Bir öğretmen bunu doğru bulmazken bir okul yöneticisi tezli ve tezsiz ayırımına dikkat çekmektedir. Yeni çıkarılan Öğretmenlik Kanunu lisansüstü eğitimi için tezli ve tezsiz ayırımı yapmamaktadır (MEB, 2022). Kariyer uygulamasında sınav yapılmasını uygun bulmayan öğretmenler bulunmaktadır. Dağlı'ya (2007) göre, kariyer basamaklarının oluşturulmasında performansa dayalı objektif ölçütlerin geliştirilmesi, öğretmenlere yüksek lisans yaptıklarında uzman, doktora yaptıklarında ise başöğretmen unvanının verilmesi gerekir. Eğitim fakültelerinin ortaöğretime öğretmen yetiştiren bölümlerinden 1997 yılından 2014 yılı dâhil olmak üzere kaydolarak mezun olanlar yüksek lisans mezunu sayılmaktadırlar (MebPersonel.com, 2022). Lisansüstü eğitimin günümüz toplumunun gereksinim duyduğu üst düzey bilgi ve becerilere sahip bireyler yetiştirilmesine olanak sağladığından yeri ve önemi gittikçe artmaktadır (Yılmaz, 2012). Bu açıklamalara göre lisansüstü eğitim alanların almayanlara göre bazı avantajlara sahip olmaları olumlu karşılanmalıdır.

Okul yöneticileri ve öğretmenler lisansüstü eğitime ilişkin önerilerinde bunun bir yatırım olduğunu, böyle bir eğitim için eğitimcilerin teşvik edilmesini, bilgilerin tazelenmesi için lisansüstü eğitimin gerekli olduğunu önermişlerdir. Lisansüstü eğitimin özgüveni artırdığını bunun için daha çok kontenjan açılması gerektiğini belirtirken pratikte fayda sağlayacak alanlar seçilmesi gerektiği önerilerinde bulunmuşlardır. Oluk ve Çolak'a (2005) göre, öğretmenlere lisansüstü eğitim için yeterli kaynak sağlanmamakta ve bu eğitim özendirilmemektedir. Nayır'a (2007) göre, öğretmenlerin lisansüstü eğitime devam ederken çalıştıkları okuldan kaynaklanan problemler yaşamaktadırlar. Bu sıkıntılar, öğrenci velilerinin ilgili makamlara şikâyetlerde bulunmaları, lisansüstü eğitime devam eden öğretmenin

öğrencilerine çok zaman ayıramadığı düşüncesi olarak sıralanmaktadır. Lisansüstü eğitim alan öğretmen bunu eğitim ortamlarına yansıtmakta ve bu durum uzmanlaşmayı teşvik etmektedir. Kariyer uygulaması öğretmenlerin mesleki gelişimi ve içsel motivasyonlarına katkı sağlar. Bunun için lisansüstü eğitime önem verilmesi gerekir (Akman, 2019).

Yapılan tartışmaya dayalı olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır: Okul yöneticisi ve öğretmenler lisanüstü eğitim almalıdırlar böyle bir eğitim onların gelişimine yardım edecektir. Lisansüstü eğitim kişisel gelişim yanında kişiye farklı bakış açısı kazandırır, zaman ve sınıf yönetimi becerilerini artırır, eğitim ortamlarının düzenlenmesine, kazanılan bilgi ve becerilerin uygulanmasına katkı sağlar. Lisansüstü eğitim alanların kariyer sınavından muaf tutulmaları ve bunun yerinde bir karar olduğu dile getirilmiştir. Yönetici ve öğretmenler lisansüstü eğitimin önemine ilişkin bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Bu çalışmanın sonunda şu önerilerde bulunulabilir: Eğitimcilerin lisansüstü eğitim yapabilmelerine kolaylıklar sağlanmalıdır. Böyle bir eğitim alacaklara maddi destek sağlanmalı ve üniversitelerin kontenjanları artırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Electronic Turkish Studies*, 8(12), 15-28.
- Akman, Y. (2019). Eğitim fakültelerinin misyonları üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 39-56.
- Aktan, O. (2020). Öğretmenlerin kariyer gelişimi açısından lisansüstü eğitimin değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 10(3), 596-607.
- Akyüz, Y. (2001). *Başlangıçtan 2001’e Türk Eğitim tarihi*. İstanbul: ALFA Basım Yayım.
- Alhas, A. (2006). *Lisansüstü eğitim yapmakta olan Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlerinin lisansüstü eğitime bakış açıları (Ankara ili örneği)*, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, Ö. Ö. (2019). Köy enstitülerinin toplum kalkınmasındaki rolü. *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 6(1), 84-119.
- Ataunal, A. (2003). *Niçin ve nasıl bir öğretmen*. Ankara: Milli Eğitim Vakfı Yayınları
- Avcı, F. & Akdeniz, E.C. (2021). Lisansüstü eğitimlerine devam eden okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *JRES*, 8(1), 122-141
- Azar, A. (2011). Türkiye'deki Öğretmen Eğitimi Üzerine Bir Söylem: Nitelik mi, Nicelik mi? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 36-38
- Bauer, K. & Fisher, F. (2007). The education research–practice interface revisited: A scripting perspective. *Educational Research and Evaluation*, 13, 221-236.
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, 2, 8-14.
- Berkant H. G. & Baysal S. (2017). The implementation of graduate education to professional performance: *Teachers’ perspectives*, *European Journal of Education Studies*, 3 (8), 148-168.

- Bilir, A. (2011). Türkiye’de öğretmen yetiştirme tarihsel evrimi ve istihdam politikaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44 (2), 223-246.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. California: Sage Publications
- Çelenk, S. (1988). *Eğitim yüksekokulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Dağlı, A. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin algılarına göre ilköğretim müdürlerinin etkili müdürlük davranışları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 23(23), 431-442.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. E. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw Hill: New York.
- Gökalp, M. (2007), “Atatürk Üniversitesi Ağrı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okul Deneyimi Dersini Algılama Düzeyleri”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 56- 63.
- Gurney, P. (2007). Five factors for effective teaching. *Journal of Teachers’ Work*, 4(2), 89-98.
- Kahraman, Ü. & Tok, T. (2016). Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Lisansüstü Öğrencilerinin Aldıkları Eğitim Hakkındaki Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1), 147-164.
- Kaplan, İ. & Gülcan, M. G. (2020). Öğretmen kariyer basamaklarının oluşturulmasına ilişkin görüşlerin incelenmesi: karma yöntem araştırması. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 380-406.
- Koçer, H. A. (1983). *İlkokul öğretmenin yetiştirilmesi Cumhuriyet döneminde eğitim*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Koşar, D., Er, E. & Kılınç, A. Ç. (2020). Yüksek lisans yapmak: Eğitim yönetimi öğrencilerinin lisansüstü eğitim yapma nedenlerine ilişkin nitel bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 370-392.
- MEB (2021). 20. Milli eğitim şurası, 1-3 Aralık 2021, Ankara. 25.04.2023 tarihinde https://cdn.eba.gov.tr/icerik/2022/03/Guncel_Egitim_Politikalari_ve_20._Milli_Egitim_Surasi_Tavsiye_Kararlari.pdf internet sitesinden alındı.
- MEB (2022). Aday Öğretmenlik ve Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yönetmeliği. Resmî Gazete Yayın Tarihi: 12.06.2022. Sayısı: 31833.
- MebPersonel (2022). Bu branş öğretmenleri Uzman Öğretmenlik Sınavından muaf olacak, 25.04.2022 tarihinde <https://www.mebpersonel.com/meb-personel/bu-brans-ogretmenleri-uzman-ogretmenlik-sinavindan-muaf-olacak-h255967.html> internet sitesinden alındı.
- Merriam, S. B. & Grenier, R. S. (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Turan, S.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Nayır, F. (2007). *Ankara’da eğitim bilimleri alanında lisansüstü öğrenim görmekte olan öğretmen, yönetici ve müfettişlerin sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Oluk, S. & Çolak, F. (2005). Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda öğretmen olarak çalışan lisansüstü öğrencilerinin karşılaştıkları bazı sorunlar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(Özel Sayı), 141-144.
- Özoğlu, M. (2010). *Türkiye'de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları*. Ankara: SETA
- Öztürk, C. (1996). *Atatürk devri öğretmen yetiştirme politikası*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Sevinç, B. (2001). Türkiye'de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve öneriler, *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 34 (1), 125-137.
- Tonbul, Y. (2017) Sosyal bilimler enstitülerinin lisansüstü eğitimin niteliğini artırmadaki rolü. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(1), 150-162.
- Türker, R. K. (2001). *Bilim insanı yetiştirme: Dünyada ve Türkiye'de lisansüstü eğitim*, TÜBA Bilimsel Toplantı Serileri 7, Ankara.
- Türkoğlu, P. (1997). *Tonguç ve enstitüleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ünal, Ç. & İter, İ. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Lisansüstü Eğitime Olan Tutumları (Firat, Erzincan ve İnönü Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği ABD Örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2), 147-164.
- Yalçınkaya, E. ve Aktepe, V. (2016). Öğretmen yetiştirme tarihesi. İçinde Uzunöz, A.(Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* (ss. 417-423). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: SeçkinYayıncılık
- Yıldız, S. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme sorunu: nicel ve nitel paradigmalardan örnekleme kuramına bütüncül bir bakış, *Kesit Akademi Dergisi*, 11, 421-442.
- Yılmaz, E. (2012). Lisansüstü eğitimin yükseköğretimdeki yeri ve önemi, 25.04.2022 tarihinde https://www.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n82714-lisansustu-egitimin-yuksekogretimdeki-yeri-ve-onemi internet sitesinden alındı.
- YÖK (2023). Pedagojik formasyona yönelik bilgilendirme, T.C. Yükseköğretim Kurulu Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, https://www.yok.gov.tr/HaberBelgeleri/Basin_Aciklamasi/2023/pedagojik-formasyona-yonelik-bilgilendirme.pdf

Etik Kurul Belgesi: Bu bilimsel araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi 30.06.2022 tarih ve 595 sayılı Etik Kurul Kararı gereğince Etik Kurul İzin Belgesi alınarak hazırlanmıştır.

Atıf İçin/ For Citation: Gül, İ. ve Dikbaş, E. (2023). Eğitimcilerin lisansüstü eğitim almalarına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 9(1), 40-55.